

Dansk Filosofisk Selskabs Årsmøde 2008

Sansning, Erkendelsesteori og Æstetik

Internationale hovedtalere er

Catherine Elgin, Harvard Graduate School of Education

Ted Gracyk, Minnesota State University Moorhead

Arrangeret af Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier

Syddansk Universitet, Odense

Fredag d. 7. - lørdag d. 8. marts 2008

Dansk Filosofisk Selskabs Årsmøde 2008

Sansning, Erkendelsesteori og Æstetik

Program

Fredag d. 7. marts

09.00 – 10.00: Registrering

Plenarsession U 100

10.00 – 10.15:	Velkomst
10.15 – 11.15:	Catherine Elgin: <i>Nature's Handmaiden</i>
11.15 – 11.45:	Diskussion
11.45 – 12.45:	Frokost ved U 100
13.00 – 15.00:	Parallelsessioner
15.00 – 15.30:	Kaffe
15.30 – 18.00:	Parallelsessioner
18.30 – 19.30:	Dansk Filosofisk Selskabs generalforsamling
19.30 – 23.00:	Festmiddag

Lørdag d. 8. marts

09.00 – 12.00:	Parallelsessioner
12.00 – 13.00:	Frokost ved U 100

Plenarsession U 100

13.00 – 14.00:	Theodore Gracyk: <i>Imagination and Music</i>
14.00 – 14.30:	Diskussion
14.30 – 15.00:	Wrap-up

Program over parallelsessioner

Fredag

13.00 – 18.00

Gymnasiefilosofi O 94

- 13.00 – 13.30: Johannes Iversen: *Filosofi til hverdag og fest – Gymnasie- og Hf-fagets historie*
13.30 – 14.00: Finn Jespersen & Uffe Steen: *Filosofi som gymnasiefag nu og i fremtiden*
14.00 – 14.30: Michael Salbo: *Ny gymnasielærer i filosofi*
15.00 – 15.30: Kaffe

Æstetik O 94

- 15.30 – 16.30: Niels Thomassen: *Kærlighed til kunst*
16.30 – 17.00: Lars Axel Petersen: *Triolektik – metodologi eller metafysik?*
17.00 – 17.30: Ann-Christina Lange: *Dramatisk innovation*

Eksistens O 95

- 13.00 – 13.30: Maziar H. Etemadi: *Eksistens i et konfliktuelt forhold*
13.30 – 14.30: Lennart Nørreklit: *Virkelighed – en menneskelig relation med verden*
14.30 – 15.00: Mogens Pahuus: *Forholdet mellem natur og eksistens i Hans Lipps' eksistensfilosofi*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.00: Jörg Zeller: *Etik og eksistens - refleksioner over muligheden for en eksistentiel etik*

- 16.30 – 17.00: Patrik K. Telléus: *Om eksistentiel etik*
17.00 – 18.00: Jonas Gerlings: *Dialogen mellem Per Højholdt og K.E. Løgstrup*

Metaphysics O 96

- 13.00 – 14.00: Eline Busck Gundersen: *The Eye of the Beholder*
14.00 – 15.00: Christian Beenfeldt: *The Birth of the Mechanized View of the Mental*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.30: Sune Holm: *Counting on the Constitution View*
16.30 – 17.30: Stig Børsen Hansen: *To problemer for naturlig teologi og et svar fra Wittgenstein's Tractatus*
17.30 – 18.00: Peter Storm-Henningsen: *On the Nature of Mereological Decomposition*

Between the Absolute and the Arbitrary in Epistemology and Metaphysics O 98

- 13.00 – 14.00: Stig Andur Pedersen: *Conceptual Constructions in Mathematics*
14.00 – 14.30: Jessica Carter: *Knowledge of Mathematical Objects*
14.30 – 15.00: Caroline Schaffalitzky: *The Concept of Religion: Between the Absolute and the Arbitrary*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.30: Nikolaj Nottelmann: *Why Translucent Belief is Hardly a Perspicuous Notion*
16.30 – 17.00: Søren Harnow Klausen: *Semi-Epistemic Desiderata*
17.00 – 17.30: Esben N. Petersen: *Semantic Blindness and Contextualism*

Politisk Filosofi / Retsfilosofi O 99

- 13.00 – 14.00: Morten Dige: *Doktrinen om retfærdig krig*
14.00 – 14.30: Thomas Boysen Anker: *Branding og autonomi*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.30: Sune Lægaard: *Hvad vil det sige at "respektere forskelle"?*
16.30 – 17.00: Bjarke Viskum: *The Offense Principle*

History of Philosophy / Filosofihistorie U132

- 13.00 – 14.00: Jens Kristian Larsen: *Mellem erkendelse og opdragelse – Platons Theaitetos*
14.00 – 15.00: Maïa Todoua: *Divine Truth and Human Knowledge in Early Greek Philosophy*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.00: Mogens Chrom Jacobsen: *William af Ockhams etik*
16.00 – 16.30: Ulrik Crone: *Machiavellis religionskritik*
16.30 – 17.00: Jørgen Huggler: *Walter Benjamins historiefilosofi*

Philosophy of Music U100

- 13.00 – 13.30: Lars Ole Sauerberg: *Music Metaphor and Literary Meaning*
13.30 – 14.30: Hjarne Fessel: *Does Humor Belong in Music? – Frank Zappa meets Musicology*
14.30 – 15.00: Ole Kühl: *Musical Representations: The Semantics of Music is grounded in Embodied Cognition*
15.00 – 15.30: Kaffe
15.30 – 16.30: Cynthia M. Grund: *Issues of Meaning and Interpretation Raised by Diagetic versus Non-diagetic Use of Music in Television and Film*
16.30 – 17.30: Carl Erik Kühl: *Epistemisk og epimonisk Sansning*

18.30 – 19.30: **Dansk Filosofisk Selskabs generalforsamling**

19.30 – 23.00: **Festmiddag**

Lørdag

09.00 – 12.00

Philosophy of Music U 100

- 09.00 – 10.00: Klaus Frovin Jørgensen: *Musik og sprog*
10.00 – 11.00: Søren R. Frimodt-Møller: *The Demanding Composition: Attempting to Delimit Normative Influences on the Actions of the Music Ensemble*
11.00 – 12.00: Søren Mortensen: *The Legacy of Nelson Goodman in 21st Century Philosophy of Music*

Moral, Tillid og Altruisme O 99

- 09.00 – 10.00: Esther Oluffa Pedersen: *Filosofiske perspektiver på tillid og moral*
10.00 – 11.00: Bjørn Rabjerg: *Fænomenologi og moralbegrundelse med udgangspunkt i Den Ethiske Fordring*
11.00 – 12.00: Anders Gorm Nissen: *Evolution og etik*

Erkendelsesteori og Videnskabsteori O 98

- 09.00 – 10.00: Christian Beenfeldt: *Is First-Person Data a Mere Fiction?*

- 10.00 – 11.00: Jens Hebor: *Hvad er en realistisk forståelse af kvantemekanikken?*
11.00 – 12.00: David Favrholt: *Forudsætnings-glemsel*

Contemporary Phenomenology: Experience, Body, and World O 97

- 09.00 – 09.45: Dorothee Legrand: *On the Failure to be Myself with No Body*
09.45 – 10.30: Joel Krueger: *Enacting Musical Experience*
10.30 – 11.15: Thor Grünbaum: *Problems with the Minimal Self*
11.15 – 12.00: Paul Heffer: *Metaphysical Realism and the Mind-Body Problem*

Metafysik og Æstetik O 95

- 09.00 – 10.00: Carsten Friberg: *Tingenes tilstand. Om æstetisk sensibilitet*
10.00 – 11.00: Hans Fink: *Identitetens treenighed*
11.00 – 12.00: Søren Gosvig Olesen: *Tautologien - fylde eller tomhed*

History of Philosophy / Filosofihistorie O 94

- 09.00 – 10.00: Carl Henrik Koch: *Natur, videnskab og metafysik. Newton og filosofien*
10.00 – 11.00: Peter Wolsing: *Erkendelsesteori og virkelighedsforståelse. Perspektiver i den tyske idealisme*
11.00 – 12.00: Jens Glebe-Møller: *"Et opvakt men excentrisk hoved" - om filosofen Nicolai Møller (1777-1862)*

12.00 – 13.00: Frokost ved U100

Plenarsession - Keynote U100

13.00 – 14.00: Theodore Gracyk: *Imagination and Music*

14.00 – 14.30: Diskussion

14.30 – 15.00: Wrap-up

Internationale hovedtalere U 100

Fredag kl. 10.15

Catherine Z. Elgin: *Nature's Handmaiden*

I argue that, like scientific experiments and thought experiments, works of art function cognitively by exemplifying, properties, patterns and relations that might otherwise be epistemically inaccessible. In some cases, they simply afford epistemic access to such antecedently existing items. In other cases, by sensitizing audiences to aspects of things they were previously insensitive to, they create new response-dependent properties. In this way, they quite literally engage in worldmaking. They bring it about that the world contains properties it did not previously contain.

Lørdag kl. 13.00

Theodore Gracyk: *Imagination and Music*

Philosophy of art is largely a product of the eighteenth century. Throughout that century and into the next, philosophers who addressed the nature of art routinely detoured into a discussion of the essential function to the faculty of imagination. There was wide agreement that the pleasures of art were pleasures of the imagination. This thesis was thought to be especially important for instrumental music. So how does this thesis fare today? Imagination is receiving fresh attention as recent insights from cognitive psychology are applied to the aesthetics of narrative fiction. My paper applies this recent work in "cognitive imagination" to the aesthetics of music. Specifically, I compare two recent attempts to formulate a general theory of the imagination. I argue that some responses to music are best explained by treating imagination as nondoxastic inferential cognition, rather than as mental simulation. I then suggest ways in which the basic features of nondoxastic cognition explain additional features of musical experience.

Fredagens manchetter

Gymnasiefilosofi O 94

13.00 – 13.30:

Johannes Iversen: *Filosofi til hverdag og fest. Gymnasie- og HF-fagets historie*

I mit indlæg vil jeg give en kort redegørelse for forløbet fra fagets spæde begyndelse som gymnasie- og hf-fag i midtfirserne med den eufori, som herskede dengang, til i dag, hvor faget er blevet et veletableret valgfag på C- og B-niveau. Jeg vil forsøge at opspore stemninger og holdninger i forhold til faget, og samtidig beskrive udviklingen i fagets styredokumenter. Jeg vil også ganske kort berøre fagets rolle efter reformen, herunder Almen Studieforberedelse.

13.30 – 14.00:

Uffe Steen og Finn M. Jespersen: *Filosofi som gymnasiefag nu og i fremtiden*

Indlægget vil sigte på at tegne et billede af faget filosofi i gymnasieskolen her og nu og vove at spå om fagets fremtid. Overgangen fra valgfagsgymnasium til studieretningsgymnasium har været og er svær for filosofi. Drømmen om at blive obligatorisk fag (f.eks. med vægt på etik og videnskabsteori) er bristet i denne omgang, og på mange skoler er det vanskeligt at vinde gehør for, at filosofi kan være en gevinst i reformgymnasiets tværfaglige samarbejde. En god del af de danske gymnasieelever opfatter heldigvis stadig faget som en udfordring i deres personlige liv og for deres personlige interesser i politik, kunst og videnskab, og derfor lever faget stadig.

14.00 – 14.30:

Michael Salbo *Ny gymnasielærer i filosofi*

Hvorfor blive gymnasielærer i filosofi? Hvor ligger de faglige og personlige udfordringer? Kan gymnasieelever filosofere? Michael Kirkeby Salbo fortæller om at være ny gymnasielærer i filosofi ud fra sine oplevelser efter 3 år på Københavns åbne Gymnasium – om eleverne, om undervisningen og formidlingen af filosofi på gymnasieniveau, om filosofifagets position og udviklingsmuligheder i det nye gymnasium efter reformen.

Æstetik O 94

15.30 – 16.30:

Niels Thomassen: *Kærlighed til kunst*

Interessen for at give sin omverden en æstetisk dimension er et almindeligt træk ved alle kulturer. I den forstand er kærlighed til kunst et universelt træk ved den menneskelige tilværelse. Kærlighed er en måde at udfolde sit liv på. Den er hengivelse til mennesker og ting, som er væsentlige for det gode liv. Kærlighed til kunst er ingen undtagelse. Kærlighed til kunst er en del af det gode liv. Foredraget vil søge at kaste lys over kunstens funktion og betydning for lykke og ulykke. Det bliver dermed til lidt om forholdet mellem det skønne, det sande og det gode.

16.30 – 17.00:

Lars Axel Petersen: *Triolektik – metodologi eller metafysik?*

Asger Jorn udfoldede i sine teoretiske skrifter et sammenhængende natur-, kunst-, moral-, samfunds- og menneskesyn – uden at udgive værket for at være filosofisk. Filosofien var ifølge Jorn visdommens ulykkelige elsker, og selv skrev han ud fra sin erfaring som kunstner, skønt han ikke opfattede sine teoretiske tanker som programmatisk for sit kunstneriske virke. "En filosofisk succes ville for mig være det mest pinlige og latterlige, jeg kunne opnå. Det ville være som at give en mand, der elsker kvinder, verdens flotteste voksmannequin med rigtig hår", skrev han (*Naturens orden*, 1962, s. 7).

Både formelt og indholdsmæssigt indeholder Jorns teoretiske værker dog adskillige udfordringer for filosofien. I foredraget forsøges det at

give en karakteristik af Jorns teoretiske system. Er der tale om en filosofi? Et system? Hvis ja, hvordan skal den placeres i forhold til andre filosofier? Hvis nej, hvordan placerer den sig i forhold til filosofien – og omvendt? Hvordan kan man karakterisere Jorns "triolektiske metode", som synes at være et samlende element i en væsentlig del af hans teoretiske værk? Er der tale om en ren metodologi, om en indholdsmæssig metafysik – eller om noget tredje?

17.00 – 17.30:

Ann-Christina Petersen Lange: *Dramatisk innovation*

Grundlæggende omhandler foredraget en problematisering af begrebet *innovation*, som det anskues i regeringens innovationsudviklingsstrategi. Heroverfor beskrives hvordan innovation kan tænkes anderledes gennem kunstens skabende perspektiv. Her henvises konkret til et begreb om dramatisk innovation. Denne problematik har en grundlæggende forskydning til hvordan innovation kan tænkes. Denne tilgang må tage udgangspunkt i hvordan tanken kan konfronteres med sit eget utænkte. Dette betyder at det i mindre grad drejer sig om at spørge; *hvad innovation er*, men det drejer sig i højere grad drejer sig om at spørge; *hvordan man aktuelt tænker innovation?* Foredraget vil i denne forbindelse afdække den økonomiske logiks utilstrækkelighed til at bedrive og tænke innovation. Denne problematik tager sit afsæt i Deleuzes fremstilling af det glatte og det furede rum, som konstituerer en bestemt organiseringsforståelse, der omhandler hvordan innovation kan tænkes anderledes, end i de kategorier der opstilles og fastlåser tankens skabende kraft. Dette indbefatter en diskussion af forholdet mellem det virtuelle og aktuelle organiseringsplan, mellem kunstens og økonomiens affære.

Eksistens O 95

13.00 – 13.30:

Maziar H. Etemadi: *Eksistens og autenticitet*

Autenticiteten er et af de mest centrale temaer i nutidige diskussioner angående den menneskelige eksistens, dennes egenart, dennes meningsfuldhed eller absurditet. Eksistens-begrebet kan til en begyndelse bestemmes på følgende vis:

- 1) den særlige måde mennesket er på; at det lever gennem det imaginære, (Sartre)
- 2) meningen med denne leven gennem det imaginære som transcendens og negativitet,
- 3) stræben efter at finde en konkret mening i denne personlige eksistens.

Mennesket er ikke bestemt ved/af drifter, tværtimod, mennesket er det eneste væsen, der kan og bliver hjemsøgt af kontingens og nihilisme og derved kan miste meningen i tilværelsen. Når et menneske mister sin orientering i tilværelsen og bliver hjemsøgt af mangel på mening, kastes hun/han i eksistentiel fortvivlelse, i et eksistentiel nød (Victor Frankel).

Denne tilstand kan identificeres som tab af autenticitet: nihilisme, kontingensen, intethedserfaring, modernitetens fragmenteringserfaring, sammenbrud, psykose, etc. Denne søgen efter mening er ikke sekundær rationalisering af instinktmæssige impulser, men motiveres af søgen efter det muligt autentiske.

Oplæget vil med udgangspunkt i eksistensfilosofien begå en kritisk analyse af begrebet autenticitet og dets betydning.

13.30 – 14.30:

Lennart Nørreklit: *Virkelighed – et transcendental pragmatisk perspektiv*

1. Begreberne virkelighed og verden har meget forskellig logik. Ved at sætte virkelighedsbegrebet i relation til verdensbegrebet skitseres en virkelighedsopfattelse ifølge virkelighed til forskel fra det uvirkelige forstås som et – vellykket - sæt relationer mellem person og verden – relationer, hvorigennem personen bliver i stand til at virke, fungere som aktør.

Mens verdensbegrebet og tingene i verden kan forstås realistisk må virkelighed forstås konstruktivistisk – ellers ville drøm, fiktion, illusion, hallucination og andre former for uvirkelighed ikke give mening.

2. Virkelighedsbegrebet sammenholdes med begrebet reality.

Virkelighed ses som integration af fire dimensioner som er betingelser for det at virke: et faktisk grundlag, hertil knyttede muligheder, værdier og sprog/kommunikation.

Facts er en lille delmængde af sandheder, nemlig dem, der er særligt veletablerede. - Uden at det faktiske grundlag rummer muligheder danner det ikke grundlag for handling; mens fakticitet er observationsrelateret, er muligheder fremtidsorienterede og refleksionsbaserede.

Først gennem de i facts integrerede muligheder danner disse grundlag for sammenhæng og kohærens som forudsætning for systematisk handling. – Imidlertid: Uden at mulighederne omfatter værdier danner de heller ikke grundlag for handling. Her kommer personens eksistentielle involvering i sin tilværelse på spil. Integration af fakticitet, handling og værdi sker i sproget som forudsætning for handlingens sociale karakter.

14.30 – 15.00:

Mogens Pahuus: *Forholdet mellem natur og eksistens i Hans Lipps' eksistensfilosofi*

Hos Lipps tænkes det grundtræk ved mennesket, at det forholder sig til sig selv (i en forholden sig til verden) sammen med et andet grundtræk, nemlig at mennesket har en legemlig-åndelig natur, hvor både noget i mennesket givet (følelser, affekter) og noget som gives mennesker gennem sansernes og kroppens indfældethed i verden (sansninger og indtryk) er anlagt at blive taget op.

I oplægget skal denne dobbelthed i den menneskelige natur demonstreres gennem analyser af nogle konkrete følelser (forlegenhed, skamfuldhed og angst). Endelig skal vises perspektiverne for teorien om følelserne samt for livsfilosofi og etik.

15.30 – 16.00:

Jörg Zeller: *Etik og eksistens - refleksioner over muligheden for en eksistentiel etik*

Lad os sige 'eksistens' betyder, at der ikke findes en dybere begrundelse af ens væren til end denne væren til selv. Ellers havner vi i en eller anden form for determinisme. Ens tilværen må altså være grunden for og begrundelse til at handle. Det grundlæggende for en eksistentiel etik må altså være, at eksistensen – den bevidste væren til – indeholder frihed. Frihed forudsætter bevidsthed af alternative muligheder. Den kan altså ikke ligge i det værende, men må ligge i bevidstheden om det. Dvs. bevidsthed, som er bundet til væren og således en værensform, må være en form for væren, der "repræsenterer" en ikke-væren – ikke absolut, men i relation til en væren. Denne relation indeholder friheden til i fremtid eller fortid at være noget andet. Bevidsthed er en viden om selv at kunne være noget andet, og at andet værende kunne være noget andet. Etikken begynder med en persons (bevidst-værendes) faktiske valg af et alternativ til det faktisk værende. En person, dvs. en bevidst-værende, er, når han/hun har valgt og realiseret det valgte, ansvarlig for dets væren sådan og sådan og at have de og de virkninger og den og den betydning for personen og andre personer og andet værende. En person, en handlende er ansvarlig for eksistensen af handlingens resultat, fordi det ikke ville findes uden den handlendes valg og handling. Spørgsmålet er, om og i hvilken udstrækning den handlende også er ansvarlig for handlingsresultatets virkninger og betydninger for den handlende og for andre. Hvis det er rigtigt, at den eksisterende forstået som bevidst-værende er nødt til at vælge og er ansvarlig for det valgte, så er problemet for en eksistentiel etik, hvis den skal være mulig, forholdet mellem meningen af og meningen med det valgte. Kalder man 'meningen af' noget dens betydning og 'meningen med' noget den med valget forbundne intention, så afgøres muligheden for en eksistentiel etik i differensen mellem et valgs/en handlings betydning og intention. Jeg vil tage udgangspunkt i Sartres Etik (1983, da. 1986), især Sartres behandling af volds-problematikken, i mit forsøg på at finde svar på ovenstående problemstilling.

16.30 – 17.00:

Patrik K. Telléus: *Om eksistentiel etik*

En etik som baserer sig på Eksistensfilosofien iklædes ofte et kritisk træk såvel som et opbyggeligt, velvidende om at denne todeling, når den en gang er påbegyndt er endeløst selvgenerende (Nietzsches evige genkomst), samt en begrebsteoritisk inkonsekvens (hvilket fik Simone de Beauvoir at benævne sin moral[-filosofi] ambivalent). Måden at undgå det cirkulære præsumerende på er, at påberåbe individet – det moralske spørgsmål bunder (i dobbeltforstand) i det individuelle valg (som i Sartres berømte anekdote om drengen der skulle i krig). Valget bliver herefter kategoriseret som frit, med henvisning til, på den ene side værens forudsætningsløse værdiforladthed, og på den anden individualitetens eksistentielle suverænitet. Valget bliver et øjeblik, et nøglepunkt, fra hvilken moraliteten (dvs. individets moralske levende) former sig efterfølgende som en fiktivt forestillet serie af kontinuerlige udfoldelser af enten resignation eller engagement i venten på næste øjeblik (smukt beskrevet af Camus i både Faldet og Sisyfos myten). Ved at relatere den eksistentielle etik til beslægtede etiske teorier (den intuitive moral, nærhedsetikken, etc.), samt fokusere på Camus forfatterskab vil oplæget forsøge at skitsere dette afgørende øjeblik (som her gives epitetet, den etiske erfaring), i en facon, hvorved opførelse af dramaet (den eksistentielle etik), foregår med hjælp af bl.a. æstetik og humanisme.

17.00 – 18.00:

Jonas Gerlings: *Dialogen mellem Per Højholt og K. E. Løgstrup*

En af de måske mere spektakulære dialoger i nyere dansk kulturliv er dialogen mellem K. E. Løgstrup og Per Højholt. Det er en dialog, der har sat sine spor i eftertiden, således at man i dag snarere kredser omkring forskellene på de to end lighederne. Forskelle er der da også mange af, hvis man blot fokuserer på deres meninger, men skifter vi perspektivet og undersøger de problemhorisonter, som de hver især arbejder med, ser billedet måske lidt anderledes ud.

Ved at se nærmere på de naturæstetiske aspekter hos Løgstrup og Højholt vil det blive udfoldet, hvorledes de begge arbejder med at overskride en transcendentalfilosofisk tænkemåde, og hvorledes denne problemhorisont kan danne rammen for en frugtbar dialog.

Metaphysics O 96

13.00 – 14.00:

Eline Busck Gundersen: *The Eye of the Beholder*

Theories of response-dependence have been explored for many domains, including aesthetic and ethical values, traditional secondary qualities like colours, linguistic meaning and rule-following in general, abstract objects such as numbers, causation, and social institutions. Response-dependence theses come in many forms, from vague comparisons with traditional secondary qualities to very elaborate, technically finessed accounts. Response-dependence theories generally postulate some sort of close connection between facts of the disputed kind and certain responses in certain subjects in certain favourable conditions. But they vary enormously, e.g. with respect to the specifications of the responses, subjects and conditions. Most of all, they vary with respect to the philosophical consequences a response-dependence thesis must entail.

The main objective of this talk is to show some of the variety among views discussed under the heading of response-dependence. I distinguish two main paradigms of response-dependence theories that are very different, though often confused. I try to bring out the differences between them, and the reasons why confusing them is a really bad idea.

14.00 – 15.00:

Christian Beenfeldt: *The Birth of the Mechanized View of the Mental*

In this paper foundational issues in Alan Turing's philosophy of mind are discussed. It is argued that his view must be understood as flowing from a certain proto-functionalist position. Central to this position is a doctrine I term Turing Mechanism. In brief, this doctrine states (1) that the human brain can be fully understood as a discrete state machine capable of being imitated by a universal machine, (2) that there exists an identity relationship of brain function to mentality, and (3) that digital computers in principle will be able to think by virtue of their ability to predict and mimic the discrete state functions of the human brain. It will be shown how an explicit identification of this doctrine increases our

understanding of the famous, but often misunderstood, Turing Test. Finally, it is argued that Turing mechanism and Putnam's subsequent machine functionalism are two substantially similar views--and that Turing, rather than Putnam, well could be regarded as the father of (machine) functionalism in recent intellectual history.

15.30 – 16.30:

Sune Holm: *Counting on the Constitution View*

I debatten om personlig identitet er det et helt centralt spørgsmål, hvorledes paradigmatiske personer som os relaterer til vores organismer. Majoriteten af deltagere i debatten forsvarede et psykologisk kriterium for personlig identitet, men i de seneste år er dette kriterium blevet kritiseret for ikke at stemme overens med den kendsgerning, at vi er organismer.

Som svar på denne kritik er det blevet hævdet, at vi ikke er strengt identiske med organismer, men derimod står i et konstitutionsforhold til dem. I foredraget vil jeg fremføre nogle efter min mening afgørende indvendinger mod konstitutionssynspunktet og skitsere et alternativt svar på kritikken af det psykologiske kriterium.

16.30 – 17.30:

Stig Børsen Hansen: *To problemer for naturlig teologi og et svar fra Wittgenstein's Tractatus*

Katolsk teologi insisterer til stadighed på muligheden af naturlig teologi – her forstået som det at give grunde for Guds eksistens der ikke baserer sig på en form for åbenbaring. Dette oplæg konfronterer en forholdsvis generel version af naturlig teologi, idet temaer indenfor filosofisk logik har direkte relevans for denne form for teologi. Temaerne – ikke-begrænset kvantifikation og sætningen ”der kunne have været intet” – figurerer ligeledes i Wittgensteins Tractatus, og oplægget afslutter med at tegne et omrids af dette værks svar på de logiske såvel som teologiske problemer.

17.30 – 18.00:

Peter Storm-Henningsen: *On the Nature of Mereological Decomposition*

An exploration of a concept of mereological decomposition has not been central to contemporary philosophy of wholes and parts, despite the fact that a proper understanding of this concept could prove significant to the understanding of parthood. A possible reason for this neglect could be that decomposition has sometimes been associated with vagueness and sorites arguments in ontology. By examining key aspects of a specific mereological notion of decomposition, it is attempted to counter such possible sorites- and vagueness-based objections to an introduction of mereological decomposition, and thereby hint at possible future prospects and developments.

Between the Absolute and the Arbitrary in Epistemology and Metaphysics O 98

13.00 – 14.00:

Stig Andur Pedersen: *Conceptual Constructions in Mathematics*

In the first half of the 20th century mathematics was characterized by the development of new highly abstract fields and application of non-constructive methods. The most striking example of this is the development of modern algebra represented by Emmy Noether and her co-workers. Another one is Bourbaki's attempt to place all mathematical subfields within a few universal axiomatic structures. The philosophical discussion of mathematics was in this period focused on attempts to justify and prove consistency of new methods. Michael Atiyah has called the second half of the 20th century the *era of unification*. It is characterised by a tendency to break down and transcend boundaries. New fields, which integrate methods and techniques from many different disciplines, are being developed. This has led to results and methods which require new forms of philosophical considerations.

14.00 – 14.30:

Jessica Carter: *The Use of Representations in Mathematical Reasoning*

This talk presents a position in the Philosophy of Mathematics according to which the mathematical objects are introduced or constructed by human beings. The claim that mathematical objects are introduced by mathematicians entails that one should provide criteria for what counts as an acceptable introduction of a mathematical object. One such criterion is that it should be possible to reason with it. It is therefore necessary to consider how reasoning is done in mathematics. From the perspective of philosophy of mathematical practice I have considered a case study from contemporary mathematical practice, in order to answer the question: How do mathematicians reason in mathematics? Part of the answer is that mathematicians use representations when reasoning in mathematics. Examples of representations are, diagrams, definitions and expressions. In the talk I will present some of the different roles that these representations play. Finally I shall sketch how the claim that mathematicians use representations fits with the position that mathematical objects are introduced by human being, and can be used to propose a description of understanding.

14.30 – 15.00:

Caroline Schaffalitzky: *The Concept of Religion: Between the Absolute and the Arbitrary*

In the study of religions, nominalist constructivism is a strong current. It is often motivated by an opposition to an essentialist view on religion that is thought to be tainted by more or less hidden theological agendas. In my opinion, the radical constructivism and the strong essentialism are equally unattractive.

In this presentation of my PhD project, I will outline and discuss the two approaches and suggest that the key to finding a way of navigating between the two extremes lies in a more reasonable view on defining. This view draws primarily on prototype theory and a distinction between defining e.g. natural and antropoc kinds.

15.30 – 16.30:

Nikolaj Nottelmann: *Why Translucent Belief is Hardly a Perspicuous Notion*

In the ongoing debate over the semantics of belief ascription Elgin has proposed an explication purporting to throw new light on certain endemic puzzles within the field. I argue that in terms of logical strength Elgin's conclusions are too weak to be of decisive impact. Moreover they rest on a notion of "cognitively favouring a sentence", which is severely problematic on a closer inspection. My presentation will attempt to map out in brief outline the pitfalls of associating beliefs too closely with corresponding sentences even in the case of believers with full linguistic competence.

16.30 – 17.00:

Søren Harnow Klausen: *Semi-epistemic Desiderata*

Epistemologists have been keen to distinguish epistemic from non-epistemic evaluation, in an attempt to keep epistemology pure and safeguard it against relativism. I argue that the quest for epistemic purity has been exaggerated and tended to reduce the practical impact of epistemology. We need to acknowledge the central role played by semi-epistemic desiderata - valuable properties of beliefs or belief-forming processes which are neither purely epistemic nor merely pragmatic.

17.00 – 17.30:

Esben N. Petersen: *Semantic Blindness and Epistemic Contextualism*

Following considerations developed by Stephen Schiffer, Timothy Williamson, Jason Stanley, and John Hawthorne, among others, it seems clear that if epistemic contextualism holds, then we are to some extent blind to the semantic content of the term 'knows'. In response to this supposed objection to contextualism, it has been argued in recent papers by Keith DeRose, Stewart Cohen and Michael Blome-Tillman that the appeal to semantic blindness is less damaging to the plausibility of the contextualist approach than usually assumed. In my paper, I discuss some of their arguments and offer some general remarks on the connection between semantic blindness and the plausibility of contextualism.

Politisk Filosofi / Retsfilosofi O 99

13.00 – 14.00:

Morten Dige: *Retfærdig krig*

I den klassiske doktrin om "retfærdig krig" skelner man mellem retfærdig *anledning* til at *gå* i krig (*jus ad bellum*) og retfærdige *midler* i krig (*jus in bello*). Bl.a. pga. moderne kriges ødelæggelseskraft opererer man i dag desuden med retfærdig *afslutning* på og *genopretning* efter krig (*jus post bellum*).

I oplægget udpeges nogle væsentlige elementer i disse tre retfærdighedselementer i lyset af en deontologisk retfærdighedsopfattelse. Jeg kommer ikke til at tilføje noget nyt til doktrinen om retfærdig krig, men finder det oplysende og vigtigt at relatere den til aktuelle danske krigsindsatser ud fra den tese, at en delvist retfærdig krig er en uretfærdig krig.

14.00 – 14.30:

Thomas Boysen Anker: *Branding og autonomi*

Traditionelt er det centrale spørgsmål i debatten om forholdet mellem branding og autonomi, i hvilken udstrækning branding undergraver autonomi. Her er udgangspunktet omvendt at undersøge, i hvilken udstrækning branding kan styrke individuel autonomi. Med afsæt i distinktionerne mellem divergent og konvergent branding, straight og reflektiv autonomi, argumenterer jeg for, at begge former for branding har et betydeligt potentiale til at styrke straight autonomi. Desuden argumenterer jeg for, at en række brandbaserede valg, der umiddelbart ser ud til at være non-autonome, faktisk er instanser af reflektiv autonomi.

15.30 – 16.30:

Sune Lægaard: *Hvad vil det sige at respektere forskelle?*

Multikulturalister som Charles Taylor, Bhikhu Parekh og Tariq Modood formulerer multikulturalisme som en normativ position, der omfatter to angiveligt lige fundamentale principper, nemlig "respekt for værdighed", der forbindes med lige rettigheder, og "respekt for forskelle", der forbindes med den slags "forskelsfølsomme" politikker, som karakteriserer multikulturalisme. Denne karakteristik giver anledning til spørgsmålet, hvad det vil sige at "respektere" forskelle, og hvilke "forskelle" der skal respekteres? Dette spørgsmål leder videre til et andet om, hvorvidt (og i givet fald i hvilken forstand) "respekt for forskelle" er et grundlæggende eller afledt princip, dvs. om hensynet til "forskelle" er af intrinsisk betydning eller blot er af praktisk instrumentel betydning i forhold til mere grundlæggende principper. Svar på disse teoretiske spørgsmål er relevante på et praktisk niveau i forhold til at afgøre, hvad der gør politikker, love eller andre tiltag til tilfælde af eller udtryk for respekt for forskelle. Forskellige teoretiske svar har praktisk betydning i forhold til, hvad implikationerne af multikulturalisme er, og dette er afgørende både i forhold til at anvende og vurdere multikulturalisme som en normativ position.

16.30 – 17.00:

Bjarke Viskum: *The Offense Principle*

Inden for de sidste ti år er fokus i fastlæggelsen af straffelovens moralske grænser blevet flyttet fra skadesprincippet (the harm principle) til det såkaldte *offense principle*. Grunden til dette er, at medens alle minimalt plausible opfattelser af de gode liv inkluderer skadesprincippet, så er spørgsmålet om, hvordan staten skal forholde til ikke-skadelige krænkelse blevet særdeles aktuelt i det multikulturelle liberale samfund. I foredraget skal særligt to spørgsmål behandles: 1) hvad er forskellen på begreberne skade (harm) og krænkelse (offense)? Et fra skadesprincippet uafhængigt *offense principle* forudsætter at de to begreber af adskilles. 2) Hvis anstød er en god grund til at anvende straffeloven, hvilke medierende maksimer skal så forvalte anvendelsen af et *offense principle*?

History of Philosophy / Filosofihistorie U 132

13.00 – 14.00:

Jens Kristian Larsen: *Mellem erkendelse og opdragelse – Platons *Theaitetos**

Dialogen *Theaitetos* betegnes ofte som Platons erkendelsesteoretiske hovedværk. Overfor denne udbredte opfattelse er det blevet indvendt, med rette, at man ikke har bedrevet erkendelsesteori i antikken. For Platon som for Aristoteles er filosofien en særlig *form* for viden, der grundet sit specifikke genstandsfelt, eller måske snarere måden, den tematiserer dette på, adskiller sig fra andre former for viden. Da melder der sig naturligvis følgende spørgsmål: er *Theaitetos* ikke en erkendelsesteoretisk afhandling, hvad handler den da om? Idet dialogens udgangspunkt faktisk ikke er spørgsmålet om, hvad viden, episteme, er, men derimod om, hvorvidt viden er det samme som visdom, *sofia*, viser der sig en alternativ fortolkningsstrategi. I stedet for at forstå *Theaitetos* som en dialog, der søger at indkredse viden generelt, kunne man forsøge at læse den som en refleksion over forholdet mellem den visdom, filosofien stræber efter og andre former for erkendelse. Læser man dialogen fra denne vinkel vil man opdage, at en del af den handler om et emne, der ligger meget langt fra moderne

erkendelsesteori, nemlig om opdragelse, om *paideia*. Men hvad har opdragelse at gøre med erkendelse, viden og visdom, kunne man fristes til at spørge. Foredragets mål er at vise, at det har en hel del med det at gøre, i hvert fald ud fra et Platonsk synspunkt.

14.00 – 15.00:

Maïa Todoua: *Divine Truth and the Limits of Human Knowledge in Early Greek Philosophy*

Traditionally, divine Muses were meant to confer to mortal poets and singers epistemic benefits. Thus, in Hesiod, both *Theogony* and *Works and Days* had hymns attached in the guise of introduction. The rejection of the authority of the Muses in the intellectual environment of the VIth and early Vth cent. BC, has been a gradual and extremely complex process, especially when we remember that two giant Presocratics, Parmenides and Empedocles, did deliberately adhere to epic hexameter style.

Parmenides' poem is preceded by a long *Proem* describing poet's journey to the realm of the Goddess. The poet, who is said to be "a man who knows", is drawn by mares and accompanied by the Daughters of the Sun. Instead of the traditional scheme of Muse epiphany, what we find here is a Revelation scene involving direct interaction between a poet (probably already an initiated) and a divine Goddess who unfolds to him the Truth inaccessible to mortal beings.

Madness, Blasphemy! That's how Empedocles rejects his predecessor's attitude in the beginning of his own hexameter poem *On nature* (Fr. 3 Diels-Kranz). He then turns back to the traditional model of the evocation of the Muses and requests from Kalliope to learn what mortals are allowed to apprehend by means of their sense organs. My concern will be to explore the interrelation between the notions of Absolute Truth, Blasphemy, Human Knowledge and Sense organs.

15.30 – 16.00:

Mogens Chrom Jacobsen: *William af Ockhams etik*

Der er tale om en gennemgang af William af Ockhams etik og politik. Udgangspunktet er en distinktion mellem moralteorier, der gør næsten alle aspekter ved et menneskes liv til noget moralsk og moralteorier, som implicerer et frihedsrum, hvor individet er fri fra absolutte moralske

krav. I det sidste tilfælde foretages der en skelnen mellem strenge og svage pligter. Jeg vil hævde, at William af Ockhams etik tilhører den sidste kategori, og at dette får betydelige konsekvenser for hans politik. Lidt provokerende kunne man sige, at han var en proto-liberalist, da han sætter ganske bestemte grænser for, hvad staten og Kirken kan blande sig i. Det er klart, at han ikke synes det er ligegyldigt, hvordan vi lever vores liv, og at der efter hans opfattelse er en objektiv sandhed om dette, nemlig den kristne tro. Så det gode liv er ikke blot et spørgsmål om personlig præference, som mange liberalister nok ville mene i dag. Sigtet med hans teori er heller ikke at beskytte individet mod staten, og det er heller ikke i en sådan politisk kontekst, at han udvikler sin teori. Det er nogle grunde til ikke at kalde ham for liberalist, men det vil blive hævdet, at den tilgrundliggende moralteori har spillet en væsentlig rolle for udviklingen af liberalismen.

16.00 – 16.30:

Ulrik Crone: *Machiavellis religionskritik*

Med den religiøse fundamentalismes globale opblomstring er religionens rolle i og i forhold til det politiske samfund blevet ét af tidens varmeste emner og dermed har også religionskritikken igen fået opmærksomhed. Denne klassiske og ærværdige filosofiske disciplin synes dog i sin moderne udgave at mangle gennemslagskraft, hvilket kunne skyldes, at den moderne filosofiske religionskritik mangler en grundlæggende politisk dimension og dermed en refleksion over den filosofiske religionskritiks pædagogiske og didaktiske principper. En sådan politisk dimension må siges at findes hos Machiavelli.

Machiavellis religionskritik adskiller sig da også markant fra den moderne kritik, bl.a. ved at være fuldstændig skjult – eller næsten. Kampen mod religion tager hos Machiavelli form af en konspiration. Foredraget vil give eksempler på Machiavellis særlige religionskritiske teknik og give et bud på de bagvedliggende motiver.

16.30 – 17.00:

Jørgen Huggler: *Walter Benjamins historiefilosofi*

Walter Benjamins teser "Über den Begriff der Geschichte" (1939-40) er en kritik af den fremskridtstro, der ifølge Benjamin har gjort bl.a. socialister ude af stand til at bekæmpe nazismen. Benjamin analyserer troen på et uendeligt og automatisk fremskridts rødder i en ukvalitativ opfattelse af tid og dens forbundethed med bestemte (historistiske) opfattelser af kultur, historie og historieskrivning. Over for det formulerer han sin egen historieopfattelse og redegør for dens særlige kategorier.

Philosophy of Music U100

13.00 – 13.30:

Lars Ole Sauerberg: *Music Metaphor and Literary Meaning*

Due to the similar natures of literature and music as art forms/communicative systems making use of temporal progression, composers have relied on the verbally produced mood, narrative, or character in literature for their music, while writers have made frequent recourse to music for thematic, metaphoric, even structural purposes. The subject for this paper is the presentation of ways in which metaphors of music in the literary text have been made to work and the discussion of whether or not music metaphors by their special claims on familiarity with the conventions of a non-verbal system of signification differ from metaphors deriving from phenomena always already, as it were, communicated by force of cognitive conventions in terms of language.

13.30 – 14.30:

Hjarne Fessel: *Does Humor Belong in Music? – Frank Zappa meets Musicology*

This presentation deals with some aspects of the philosophy of music embraced by the composer, bandleader, guitarist, producer, and cultural icon Frank Zappa (1940-1993).

Specifically, humor and satire play an important role in Zappa's musical aesthetics and the presentation deals with the many aspects of Zappa's musical humor, from intelligent musical parodies and cynical musical stand-up to funny mickey-mousing and the fine art of breaking wind.

14.30 – 15.00:

Ole Kühl: *Musical Representations: The Semantics of Music is grounded in Embodied Cognition*

In music we share representations of movement patterns and abstract structures of density, dynamic flow and temporal organization.

According to cognitive semantics such cognitive representations are grounded in schematized embodied experience. Neurobiological studies further indicate that musical figures are enacted in the mind as simulated actions or gestures.

15.30 – 16.30:

Cynthia M. Grund: *Issues of Meaning and Interpretation Raised by Diagetic versus Non-diagetic Use of Music in Television and Film*

When music occurs in the soundtrack of a film or television show, it can either be attributed to a source within the narrative, so that the characters can hear it, or it can be "background" music, available to the viewer, but not to the characters. In this presentation, we will explore the complex of issues related to meaning and interpretation raised by diagetic v. non-diagetic use of music in television and film. Matters to be addressed include: How is it of significance to the interpretation of a scene whether or not music is used diagetically or non-diagetically? How important is the role of the presence or absence of a musical soundtrack to a correct understanding of a scene? Is it of consequence whether or not music is written specifically for a scene or is antecedently available to the public as recorded music? Will the increasing fragmentation – bordering on balkanization – of shared

public musical experience now on the rise due to increasingly differentiated listening venues and internet sites result in a growing impoverishment of audience ability to appreciate – and even to understand! – cinema and television narratives within an adequate intermedial context? Finally, to what extent do we structure the narrative of our own lived experience by means of a "soundtrack" wherein elements of diagetic and nondiagetic use of music are present?

16.30 – 17.30:

Carl Erik Kühl: *Epistemisk og Epimonisk Sansning*

Foredraget skitserer en tilgang til det æstetiske, der ikke tager udgangspunkt i sansningens genstand, men i den sanselige *indstilling*. Med lyden/musikken som eksempel kan jeg i princippet indstille mig på tre måder til den lyd, jeg hører: (a) I den *brugende* indstilling er jeg praktisk involveret, jeg møder typisk lyden som tale og tegn, negativt som støj. (b) I den *registrerende* indstilling er jeg tilbagetrukket fra det praktiske mellemværende med lyden, lyden er i stedet objekt for konstatering, måling og analyse. (c) Den *epimoniske* eller *dvælende* indstilling til lyden er den, vi eksempelvis antager, når vi lytter til musik – hører musikken *som* musik. Afgørende er det, at vi i princippet kan forholde os til en og samme lyd, et og samme lydforløb, på alle tre måder. Den samme lyd kan – i princippet – bruges, registreres og "dvæles ved". Jeg kan høre fuglesangen som et tegn på en (skjult!) fugls tilstedeværelse og art. Jeg kan analysere fuglesangen, eksempelvis akustisk. Og jeg kan lytte til den, "nyde" den – eller med digteren bedrøves.

Lørdagens manchetter

Philosophy of Music U 100

09.00 – 10.00:

Klaus Frovin Jørgensen: *Musik og sprog*

Et interessant problem vedrører musikkens filosofi: Hvad er 'meningen med musikken', og hvad er det musiske sprog egentlig for et sprog?

Hvordan kan det være, at musikere - selv når de improviserer frit - kan forstå og følge

hinanden. Det synes umiddelbart klart, at musik i vid udstrækning er bestemt af regler, og at der er et semantisk aspekt forbundet med musik. Men hvordan kan dette mere præcist forstås?

Jeg vil i mit foredrag argumentere for, at musik grundlæggende kan forstås som et sprog, eller rettere som en familie af sprog. Musik er selvfølgelig ikke bare ét sprog - det er en lang række forskellige sprog, der hver især er nogenlunde afgrænsede.

Med udgangspunkt i den rytmiske musik og talehandlingsteorien opstiller jeg en model, der gør rede for og forklarer centrale musiske fænomener såsom, kreativitet, musikgenrer og udvikling heraf, musik som kunstart, sammenhængen mellem musik og sprogindlæring, kommunikation i forbindelse med improvisationer, forskelle mellem instrumental og vokalmusik m.m.

10.00 – 11.00:

Søren R. Frimodt-Møller: *The Demanding Composition: Attempting to Delimit Normative Influences on the Actions of the Music Ensemble*

A great deal of energy has been devoted to the study of musical *works* as perceived by the listener. In order to understand exactly what distinguishes a *composition* from the many interpretations thereof, one must, however, pay attention to the composition from the point of view of the musicians playing it. It is important to distinguish the composition as an abstract entity from the *score*. (The presentation will temporarily bracket the discussion of whether musical works are necessarily

identical with compositions.) The composition in its pre-interpreted state constitutes a set of rules or guidelines for the actions of the musician. Some of these rules may be understood as more central or “important” than others. Thus we can speak of certain performances that deviate in some aspects from the initial composition as “interpretations” of that composition, while we may refer to other performances that deviate – perhaps even in fewer aspects – from the given composition as being performances of completely different compositions. The central rules of the composition seem to have a strong normative influence on the musicians and in this way help coordinating the actions of ensemble members in situations where the individuals in question deviate from the initial composition, either creatively or accidentally. A further problem, however, is that the individual musicians sometimes have different ideas of what the central rules of the composition are. The presentation will present and discuss different strategies in modelling these intricate coordination processes in the music ensemble.

11.00 – 12.00:

Søren Mortensen: *The Legacy of Nelson Goodman in 21st Century Philosophy of Music*

Nelson Goodman’s *Languages of Art* (1968) had a tremendous impact on the 20th century philosophical debate on music; especially concerning artistic notation, artistic reference and artistic cognition. Goodman’s theory of art has been criticized on all accounts, however, so the question remains as to whether Goodman’s views should interest us in 21st century philosophy of music. I shall argue that not only Goodman’s theory of art, but also other parts of his work should interest us. Yet, it is not so much his theorizing on *metaphorical exemplification*, *cognitive value* and a *notational system* that may help cast light on the meaning of musical phenomena, but perhaps to a larger extent his views regarding *constructivism*, *nominalism* and *pluralism*. It is argued that Goodman’s views in this respect may help to explain the apparent lack of consensus on the meaning of musical phenomena.

Moral, Tillid og Altruisme O 99

09.00 – 10.00:

Esther Oluffa Pedersen: *Filosofiske perspektiver på tillid og moral*
(Manchet mangler)

10.00 – 11.00:

Bjørn Rabjerg: *Fænomenologi og moralbegrundelse med udgangspunkt i "Den Ethiske Fordring"*

Oplægget vil fokusere på det generelle problem, hvordan fænomenologien kan bruges som begrundelsesinstans uden samtidig at ende i *open question-problemet*. Udgangspunktet er en analyse af begrundelsesstrukturen i Løgstrups *Den etiske fordring*, som af mange er blevet fremført som et eksempel på en fænomenologisk funderet etik. I oplægget vil jeg, som en indvending både mod denne læsning af Løgstrup samt som indvending mod det synspunkt at fænomenologien alene kan løse begrundelsesproblemet, forsøge at påvise en hermeneutisk model i Løgstrups tænkning, som udtrykker den egentlige fundering af ikke kun hans etik, men store dele af hans tænkning. På denne baggrund vil jeg rejse spørgsmålet, om denne model ikke afstikker fænomenologiens grænse mht. begrundelsesproblemet.

11.00 – 12.00:

Anders Gorm Nissen: *Evolution og etik*

I oplægget undersøges hvilke konklusioner man kan drage i metaetik fra den kendsgerning at moral er en adaptation. Hvad kan vi konkludere vedrørende meningen af moralske begreber når vi tager denne kendsgerning til efterretning? Nogle filosoffer og videnskabsfolk konkluderer at en evolutionær forklaring af altruisme gør det nødvendigt at være anti-realister med hensyn til meningen af moralske begreber, fordi de evolutionære forklaringer viser os at der ikke er sådan noget som en objektiv moral. Moral er med andre ord en illusion skabt af vore gener. Jeg er uenig: Der er indenfor en evolutionær naturalisme plads til et begreb om en objektiv moral der er stærkt nok til at understøtte en art metaetisk moralrealisme og den kendsgerning at moral er en adaptation kan ikke i sig selv udelukke moralsk objektivitet og moralrealisme. Tværtimod vil mit argument være at det snarere er et argument for moralsk objektivitet og realisme at moral er en adaptation.

Erkendelsesteori og Videnskabsteori O 98

09.00 – 10.00:

Christian Beenfeldt: *Is First-Person Data a Mere Fiction?*

In this paper philosopher Daniel Dennett's method of heterophenomenology--an exclusively third-person approach to the study of consciousness--is discussed. A methodological centerpiece of the heterophenomenological experimental procedure is the provisional characterization of the conscious world of the subject as a mere fiction. It is argued that this must be understood in a robust deflationary sense rather than in the milder sense of (a collection of) abstracta. Second, one argument relied upon by Dennett to establish the validity of heterophenomenology--the argument from the possibility of error and self-delusion of the subject--is considered. The argument is rejected as it is found to ignore the panoply of intermediate position one can take with regard to the epistemic status of first-personal knowledge. Furthermore, the argument is criticized for employing an epistemic double-standard. Finally, it is maintained that, contrary to an exclusively third-person approach to the study of consciousness, the use of

introspective reports is not inherently at odds with sound scientific procedures--specifically with those of process reliability, extraction publicity and public prediction. Based on this it is suggested that a scientific use of introspective reports offers a more promising experimental approach than that of heterophenomenology.

10.00 – 11.00:

Jens Hebor: *Hvad er en realistisk forståelse af kvantemekanikken?*

Kvantemekanikken kaldes ofte historiens mest succesfulde fysiske teori, men hævdes lige så ofte at være uforståelig eller iboende antirealistisk eller begge dele.

Heroverfor skitseres betingelserne for en realistisk forståelse af kvantemekanikken. (1) En minimumsbetingelse er, at man undgår en række filosofiske fejltagelser vedrørende begreberne 'forståelse' og 'videnskabelig realisme'. På dette grundlag kan det specificeres, hvad der tæller som er realistisk tolkning af (standard-) kvantemekanikken. (2) En yderligere betingelse er, at denne realistiske tolkning er forståelig, hvilket testes ved at konfrontere den skitserede tolkning med et par udvalgte, centrale s.k. 'paradokser', det s.k. EPR-paradoks og det s.k. måleproblem. (3) Endelig motiveres den skitserede kvante-realisme gennem en kort diskussion af alternative opfattelser. Afsluttende rejses spørgsmålet om kvante-diskussionerne som et alment filosofisk lærestykke.

11.00 – 12.00:

David Favrholt: *Forudsætnings-glemsel*

Inden for erkendelsesteori møder man ofte synspunkter, der strider imod forudsætningerne for deres gyldighed. Det gælder ikke blot for gamle travere som Alberts Münchhausen trilemma, drømmeargumentet, hjerne-i-kar argumentet m.m. men også for nutidige udformninger af fænomenalisme og anti-realisme. Et fællestræk for dem alle er, at man begynder med visse forudsætninger, som er nødvendige for overhovedet at opstille problemerne og for hele argumentationen, hvorefter man i argumentationen simpelthen glemmer dem.

Contemporary Phenomenology: Experience, Body, and World O 97

09.00 – 09.45:

Dorothee Legrand: *On the Failure to be Myself with No Body*

Can one be self-conscious without being a body and without being bodily-conscious? The strength of the anchoring of self-consciousness to the body and body-consciousness can be evaluated by considering to what extent it resists cases of purported disembodiment. I will first consider the body itself and argue that both Cartesian dualism and neuronal reductionism fail to provide a view of the mind as disembodied. I will then consider bodily experiences and recall the phenomenological distinction between the body-as-object and the body-as-subject. The body-as-object is experienced both as-physical-object and as-intentional-object for oneself and others. Moreover, the body-as-subject involves both the experience of the body itself as it discloses and constraints one's projects, and the experience of the world as it is anchored to one's bodily perspective. On the basis of these phenomenological distinctions, I will discuss clinical cases of purported dissociation between the body and self and will argue that the self is in fact not experienced as disembodied in these cases. All together, this investigation intends to underline the necessity to develop a multidimensional consideration of the body and body-consciousness, and its interplay with self-consciousness.

09.45 – 10.30:

Joel W. Krueger, *Enacting Musical Experience*

I offer a view about the phenomenal nature of musical experience—in other words, the felt qualities of listening to a piece of music. I argue for an *enactive* (Varela et al 1991, Thompson 2007) view of musical experience. Put differently, I argue that musical experience is an interactive phenomenon and not merely the passive reception of acoustical information. It is actively constructed by our sensorimotor engagement with and manipulation of sonic structures within musical pieces, as well as structures within the social environments in which

music is experienced. First, I discuss general features of enactive approaches to experience (Varela et al 1991, O'Regan and Noë 2001). Next, I apply this enactive framework to the experience of listening to music. Following Dewy (1934), I argue that musical experience is not just an undergoing but that it is rather a kind of *doing*. I use Peter Kivy's (1980, 1991, 1993, 2002) "formalist" approach to musical experience as a foil. I discuss the importance of both *temporality* and *context* in shaping the phenomenal content of musical experience. Additionally, I look at the way that bodily responses to musical experience (e.g. nodding our heads, tapping our fingers, dancing, etc.) both private and shared shape the phenomenality of musical experience.

10.30 – 11.15:

Thor Grünbaum: *Problems with the Minimal Self*

When I am aware of an object, I am also aware that the object is phenomenally given to me, as well as how it is given to me. Some philosophers argue that this form of self-awareness does not have the form of an additional act of consciousness in which the subject directs her attention to herself; rather this minimal form of self-awareness is thought to be a structural feature of any first-order form of conscious experience. In this paper, I focus on what could be a problem for an account of minimal self-awareness. The problem can be conceived of as a dilemma involving three claims: 1) We understand and individuate conscious states partly in terms of their significance to the subject. 2) 'Significance to the subject' has to be understood as a form of rationality. 3) Minimal self-awareness is independent of reflection, abilities to understand and use first-person concepts, and linguistic abilities. In other words, if all types conscious states are governed by certain rationality constraints (claim 1 and 2), then *either* minimal self-consciousness is governed by rationality constraints, in which case its minimality seems to be questionable, *or* minimal self-consciousness is not governed by rationality constraints, in which case it has the appearance of a 'funny' kind of consciousness.

11.15 – 12.00:

Paul Heffer: *Metaphysical Realism and the Mind-Body Problem*

Metaphysical or scientific realism can be understood as a certain interpretation of the age-old philosophical distinction between appearance and reality. It operates with distinction between the world as it is for us (i.e. mere appearances) and the world as it is in itself (i.e. mind-independent reality). According to the metaphysical realist only science can provide us with a description of reality as it is in itself. Understood in this way metaphysical realism not only plays an important role in many of the possible answers to the mind-body problem, but it also functions as an implicit presupposition in current formulations of the problem itself. The first part of my paper articulates metaphysical realism (1) as a position in the modern, epistemological debate about the relation between mind and world and (2) as a position in the ancient debate about the ontological status of "universalia". The second part turns to some phenomenological criticisms on metaphysical realism. Thirdly and on the basis of this criticism, it will be shown how the conception of the mind-body problem itself can be conceived of as a form of "transcendental illusion".

Metafysik og Æstetik O 95

09.00 – 10.00:

Carsten Friberg: *Tingenes tilstand. Om æstetisk sensibilitet*

Afstand er et vilkår for forståelsen. For at begribe det nærværende synes det nødvendigt at holde det på afstand - at få overblik, anskue det, placere det et sted (fore-stille, for-stå), være objektiv osv. I denne bevægelse frem og tilbage er der en tendens til at stoppe på halvvejen, ved forestillingen om fornuftens rene virke og tingene som nogle, der skal holdes på afstand. Det er værd at overveje, om det ikke er et alt for nonchalant forhold til de ting, vi former, og som vi er formede af. Vi er sjældent så meget herre over tingene, som der gives udtryk for med forestillingen om den uengagerede og rene erkendelse. Måske er en mere rimelig beskrivelse af vores forhold til tingene, at vi selv er sansende ting, og vores sansning er præget af en sensologi, som det

introduceres af Perniola. Jeg vil følge Perniola og hans diskussion af en katolsk og barok sensibilitet i *Del sentire cattolico*. Det er samtidig et bidrag til diskussionen af neobarok, og jeg vil foreslå, at koble sensologien og det neobarokke med æstetikken i sin oprindelige form som en sensibilitet over for de sammenhænge, vi befinder os i. Æstetikken kan da ses som arvtager af den barokke sensibilitet, som har haft vanskeligt ved at finde plads i den nyere tids filosofi.

10.00 – 11.00:

Hans Fink: *Identitetens treenighed*

Identitet er et begreb om enhed, men det er ikke et enhedsligt begreb. Der er tre og netop tre former for identitet: Numerisk identitet, generisk identitet og kvalitativ identitet. Hver af disse er klart forskellig fra de to andre, men forudsætter samtidigt uundgåeligt de to andre. De udgør en treenighed. Der kan således strengt taget ikke være noget der hedder identitet slet og ret eller *strict identity*. Meget af den moderne og postmoderne diskussion af essentialisme eller konstruktivisme i spørgsmål om såkaldt personlig identitet eller kulturel identitet (f.eks. national, etnisk eller seksuel identitet) angår kvalitative spørgsmål om personers selvopfattelse eller identifikation med sig selv og andre snarere end spørgsmål om personers numeriske eller generiske identitet. Sammenblandingen af sådanne spørgsmål har imidlertid ført og fører stadig til megen forvirring, ikke mindst i humaniora og samfundsvidenskab.

11.00 – 12.00:

Søren Gosvig Olesen: *Tautologien - fylde eller tomhed*

Filosofiens opgave har siden Sokrates været at sige det samme om det samme. Alligevel har det næsten lige så længe kunnet gælde som en alvorlig indvending i filosofien, at en eller anden siger netop det samme om det samme - for så fremsætter man jo ikke andet end en tautologi. I mit oplæg vil jeg tage udgangspunkt i dette paradoks. Med reference til Kants transcendentale og Hegels spekulative logik vil jeg illustrere, hvordan den moderne filosofis overvejelse over tautologiens status fører frem til det metafysiske problem, der gemmer sig bag den blotte logiske form: Bevægelsens problem.

Man behøver nu ikke interessere sig for Kant eller Hegel for at følge oplægget. Min pointe er - uden specifik filosofihistorisk reference: At det stadig er nødvendigt at tage problemet om det samme og det forskellige, identitet og differens, filosofisk alvorligt, hvis filosofi skal være andet end positiv videnskab.

History of Philosophy / Filosofihistorie O 94

09.00 – 10.00:

Carl Henrik Koch: *Natur, videnskab og metafysik. Newton og filosofien*

Isaac Newton (1642-1727) er en af den vestlige kulturs intellektuelle giganter. I hans naturvidenskabelige hovedværk, *Philosophia naturalis principia mathematica* fra 1687, formuleres det fysiske verdensbillede, der stort set stod uantastet indtil Einstein i 1905 fremsatte den specielle relativitetsteori. Newtons verdensbillede og det næsten positivistiske videnskabssyn, han gav udtryk for i *Principia*, kom til at øve væsentlig indflydelse på den filosofiske tænkning i det 18. og 19. århundredes Europa. Hans berømmelse hviler først og fremmest på, at han revolutionerede sin tids matematik og naturvidenskab. Mindre kendt er det, at han også forsøgte sig som metafysiker og som alkymist, og at han brugte en stor del af sit liv på historiske og teologiske studier i et forsøg på at forene historie og kosmologi under et religiøs verdensbillede. På dette punkt kan hans anstrengelser på at forene et naturvidenskabeligt verdensbillede med traditionelle religiøse opfattelser sammenlignes med Leibniz' forsøg på en tilsvarende syntese. Grundlaget for mit indlæg er min bog om Newton, der udkom i slutningen af november 2007 på Aarhus Universitetsforlag.

10.00 – 11.00:

Peter Wolsing: *Erkendelsesteori og virkelighedsforståelse. Perspektiver i den tyske idealisme.*

En grundlæggende vanskelighed i studiet af den tyske idealisme er, at det problem i Kants filosofi, som denne periodes repræsentanter hver især forsøgte at løse, ikke anerkendes i nutidig filosofi. 'Subjektiv', 'objektiv' og 'absolut idealisme' ses som etiketter på positioner, der

afvises som enten spekulativ filosofi eller som redundante former af idealisme slet og ret. Synspunktet for mit oplæg er, at den tyske idealisme ikke alene kan fremstilles som vedkommende vor tids filosofi, men at den tilmed bl.a. rummer et korrektiv til moderne erkendelsesteori. Jeg vil argumentere for, at det grundlæggende sigte er at levere en erkendelsesteori, der kan rumme en adækvat virkelighedsforståelse. Generationen i tysk åndsliv umiddelbart efter Kant var fælles om at have sans for den levende - herunder den historiske - verdens særegenhed, - en sans, der af filosofferne anvendtes i en kritik af den mekanisk-materialistiske, reduktive ontologi, der karakteriserer den traditionelle erkendelsesteori. Set i dette kritiske lys bliver det klart, hvorfor den for idealismen grundlæggende opgave - nemlig at overvinde den cartesianske, kantianske skepticisme - ikke så meget handler om at argumentere for omverdenens bevidsthedsuafhængige eksistens, men om, hvorvidt tænkningen formår at begribe tingenes væsen. Oplæggets sigte er at vise to sider af forsøgene på at løse denne opgave: I Fichtes jeg-filosofi fremsættes idealismens erkendelsesteoretiske grundpåstand, nemlig at undersøgelsen af tænkningen (som jegets handling) er en forudsætning for erkendelsen af virkeligheden. I anden del af Kants *Kritik der Urteilskraft* gøres begyndelsen til en kritik af det mekanistiske verdensbegrebs reduktive tilsnit. Sammen med Goethes morfologiske studier bibringer denne kritik en intuition af den levende verden, som Schelling og Hegel efterfølgende udvikler ontologier for. Hegel og Schelling begynder begge med at tilslutte sig Fichtes 'indsigt', at virkelighedserkendelsen opstår i jegets tænkehandling. Og deres ærinde kan betragtes som forskellige forsøg på at løse det problem på, som erkendelsesteorien bliver stillet overfor, når der insisteres på en ontologi, der tager højde for virkelighedens væsensmæssigt forskellige niveauer. Det erkendelsesteoretiske grundproblem er løst (skepticismen tilbagevist), når der er udviklet et begreb om erkendelse, der kan sætte os i stand til at forstå virkeligheden i dens kvalitative mangfoldighed. Så er 'tænkning = væren'.

11.00 – 12.00:

Jens Glebe-Møller: *"Et opvakt men excentrisk Hoved"*. Om filosofen Nicolai Møller (1777-1862)

Nicolai Møller, fætter til Poul Martin Møller og ven med Henrich Steffens, levende et omflakkende liv, der førte ham fra hjemmet i Gjerpen i Norge, via København, Jena, Münster, Dresden og Wien til Louvain, hvor han endte som professor i filosofi ved det katolske universitet. Oprindeligt overbevist protestant konverterede han i 1804 til den katolske tro, men både før og efter sin konversion stod han forbindelse med mange af de førende skikkelser i det tyske filosofiske miljø og korresponderede bl.a. med Hegel. Møller skrev en lang række afhandlinger i danske, tyske og belgiske tidsskrifter og udgav også flere bøger. Selv om han i dag stort set er glemt, er han og hans forfatterskab alligevel interessant som en illustration af det intellektuelle og filosofiske klima i begyndelsen af 1800-tallet. I mit foredrag vil jeg give nogle eksempler og mere principielt inddrage en diskussion af Hegels dictum, vendt mod filosofihistorikere, "dass es Wahrheit gibt".